

ΜΑΘΗΜΑ/ΤΑΞΗ:	ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ Β΄ ΤΑΞΗ ΓΕΛ
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ :	28/02/2026

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα

Σε μια παράγραφο 50 -60 λέξεων να αποδώσεις τη στάση που οφείλουμε ως κοινωνία να τηρήσουμε απέναντι στον ρατσισμό, σύμφωνα με την Πρόεδρο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στο **Κείμενο 1**.

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Η Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν αναφέρει ότι ως κοινωνία οφείλουμε να δείξουμε μηδενική ανοχή στον ρατσισμό και στις διακρίσεις σε όλες τους τις μορφές, είτε γίνονται φανερές είτε όχι. Το θέμα θα πρέπει να επανεξεταστεί, χωρίς προκαταλήψεις και ο κάθε πολίτης να αντιδρά άμεσα και δραστικά σε τέτοια φαινόμενα, ελέγχοντας κατ' αρχάς τη δική του στάση και τις δικές του πεποιθήσεις.

2^ο υποερώτημα

Να εντοπίσεις δύο διαφορετικούς τρόπους με τους οποίους επιτυγχάνεται η γλωσσική συνοχή των νοημάτων στο χωρίο του **Κειμένου 1**: «Είμαι ευτυχής που ζω... του ίδιου μας του εαυτού» (μονάδες 6) και να περιγράψεις με συντομία πώς υπηρετούν τον παραπάνω στόχο (μονάδες 4).

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Ο/Η μαθητής/-τρια μπορεί να αναφέρει:

- τη **διαρθρωτική λέξη Αλλά**, η οποία δηλώνει σχέση αντίθεσης ανάμεσα στα δύο κειμενικά μέρη που συνδέει ή τη διαρθρωτική λέξη **εάν**, η οποία δηλώνει σχέση όρου – προϋπόθεσης. (Ένας συνοχικός δεσμός είναι η συνδετικότητα, όπως επιχειρείται με διαρθρωτικές λέξεις και φράσεις).
- Την **αντωνυμία τον** («εάν τον συναντούμε»), η οποία αναφέρεται στην κεντρική θεματική έννοια, τον ρατσισμό. (Ένας συνοχικός δεσμός είναι η ονοματική αναφορά, όπως επιχειρείται με τη χρήση, κυρίως, δεικτικών αντωνυμιών).
- Την επανάληψη της λέξης **πρέπει** και της λέξης **ευαισθητοποίηση**. Η ευαισθητοποίηση αποτελεί βασική ιδέα του κειμένου. Με το ρήμα «πρέπει» δηλώνεται η αναγκαιότητα της ευαισθητοποίησης.

3^ο υποερώτημα

Ποιο είναι το κυρίαρχο ρηματικό πρόσωπο, το οποίο επιλέγει να χρησιμοποιήσει η ομιλήτρια στο **Κείμενο 1** (μονάδες 5); Τι επιτυγχάνεται με τη γλωσσική αυτή επιλογή σε επίπεδο ύφους

λόγου (μονάδες 5) και επικοινωνιακής αποτελεσματικότητας (μονάδες 5);

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Το κυρίαρχο ρηματικό πρόσωπο είναι το α' πληθυντικό. Έτσι, αναδεικνύεται η συλλογικότητα με την οποία πρέπει η κοινωνία να αντιμετωπίσει το φαινόμενο του ρατσισμού, αλλά και η συνυπευθυνότητα κάθε πολίτη ξεχωριστά. Το κείμενο σε επίπεδο ύφους λόγου αποκτά ζωντάνια και αμεσότητα, ενώ κινητοποιείται το ενδιαφέρον του αναγνώστη/-τρια, καθώς η ίδια η ομιλήτρια φαίνεται να εντάσσει και τον εαυτό της στο σύνολο των ανθρώπων που οφείλουν να λάβουν μέτρα.

Κύριο επικοινωνιακό αποτέλεσμα, το οποίο υπηρετείται με την επιλογή αυτή, είναι η καλλιέργεια της αίσθησης της ενότητας και ο προβληματισμός των αποδεκτών/-τριών του μηνύματος, σχετικά με την ευαισθητοποίηση σε θέματα συμπεριφοράς και δράσεων έναντι του ρατσισμού.

Τέλος, με την επιλογή του συγκεκριμένου ρηματικού προσώπου δεν εξαιρεί τον εαυτό της και κερδίζει την εύνοια του αποδέκτη/τριας του μηνύματος.

ΘΕΜΑ 2 (μονάδες 30)

Σε μια εκδήλωση που διοργανώνει το σχολείο σου με θέμα την έξαρση του ρατσισμού στην εποχή μας και με αφορμή το απόσπασμα από την ομιλία της Προέδρου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τον ρατσισμό καλείσαι να εκφωνήσεις μια ομιλία (350-400 λέξεις) στην οποία θα αναπτύξεις τις απόψεις σου σχετικά με τους ακόλουθους προβληματισμούς:

- α) ποιες μορφές ρατσισμού και διακρίσεων εξακολουθούν να υπάρχουν στη σύγχρονη κοινωνία
- β) πώς μπορούν τα άτομα και οι κοινωνικοί θεσμοί να συμβάλουν στην καταπολέμησή τους.

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Προσφώνηση:

Κυρίες και κύριοι,
αγαπητοί εκπαιδευτικοί και συμμαθητές,

Ενδεικτικός πρόλογος

Στη σύγχρονη εποχή, που χαρακτηρίζεται από τεχνολογική πρόοδο και διακηρύξεις για ισότητα και ανθρώπινα δικαιώματα, το φαινόμενο του ρατσισμού όχι μόνο δεν έχει εκλείψει, αλλά σε πολλές περιπτώσεις εμφανίζει ανησυχητική έξαρση. Με αφορμή την πρόσφατη ομιλία της Προέδρου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για αυτό το φλέγον ζήτημα συγκεντρωθήκαμε στην αίθουσα εκδηλώσεων του σχολείου μας για να επισημάνουμε πως ο ρατσισμός αποτελεί απειλή για τη δημοκρατία και τις θεμελιώδεις αξίες της Ευρώπης και ταυτόχρονα να αναζητήσουμε λύσεις ως προς την καταπολέμησή του.

1ο Ζητούμενο

Σήμερα συναντάμε πολλές μορφές ρατσισμού και διακρίσεων.

Ο φυλετικός και εθνικός ρατσισμός εκδηλώνεται εις βάρος μεταναστών, προσφύγων και μειονοτήτων, συχνά μέσα από στερεότυπα, λεκτική βία ή κοινωνικό αποκλεισμό.

Παράλληλα, ο θρησκευτικός ρατσισμός οδηγεί στη στοχοποίηση ανθρώπων λόγω των πεποιθήσεών τους.

Ιδιαίτερα έντονος παραμένει και ο κοινωνικός ρατσισμός, που σχετίζεται με την οικονομική κατάσταση, το μορφωτικό επίπεδο ή την καταγωγή κάποιου.

Επιπλέον, δεν μπορούμε να αγνοήσουμε τις διακρίσεις λόγω φύλου ή σεξουαλικού προσανατολισμού

Ρατσισμός απέναντι στα άτομα με αναπηρία.

Σημαντικό ρόλο στην αναπαραγωγή αυτών των φαινομένων παίζουν και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, όπου ο λόγος μίσους διαδίδεται εύκολα και ανώνυμα.

2ο Ζητούμενο

Η καταπολέμηση του ρατσισμού αποτελεί συλλογική ευθύνη.

Σε ατομικό επίπεδο, κάθε άνθρωπος οφείλει να καλλιεργεί τον σεβασμό, την ενσυναίσθηση και την κριτική σκέψη.

Η ενημέρωση, η απόρριψη των προκαταλήψεων, η ενεργή στάση απέναντι σε ρατσιστικές συμπεριφορές είναι απαραίτητα βήματα.

Κανείς δεν πρέπει να μένει σιωπηλός μπροστά στην αδικία.

Ταυτόχρονα, οι κοινωνικοί θεσμοί έχουν καθοριστικό ρόλο.

Το σχολείο οφείλει να προάγει την ανθρωπιστική, αντιρατσιστική παιδεία και τις αξίες της ισότητας. Ταυτόχρονα χρειάζεται να ενθαρρύνει καθημερινά το Ομαδοσυνεργατικό πνεύμα και την έννοια της διαπολιτισμικότητας.

Η πολιτεία πρέπει να θεσπίζει και να εφαρμόζει νόμους που προστατεύουν και θωρακίζουν τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Τα μέσα ενημέρωσης χρειάζεται να προβάλλουν πρότυπα αποδοχής και σεβασμού.

Η οικογένεια διαδραματίζει νευραλγικό ρόλο στην άρση των ρατσιστικών αντιλήψεων μέσω του διαλόγου, της μεταλαμπαδεύσης ανθρωπιστικών αξιών και ορθής αξιοποίησης του ελεύθερου χρόνου των παιδιών.

Επίλογος

Μόνο μέσα από τη συνεργασία ατόμων και θεσμών μπορούμε να οικοδομήσουμε μια κοινωνία χωρίς διακρίσεις, όπου η διαφορετικότητα θα αποτελεί πηγή δύναμης και όχι διχασμού.

Σας ευχαριστώ.

ΘΕΜΑ 3 (μονάδες 20)

« Ήταν μια μικρή πομπή δεκαπέντε ίσαμε είκοσι βλάχοι, νέοι και γέροντες. Με τα λιοκαμένα πρόσωπα, όλα με μακριές γενειάδες, με τις κάπες τους και τις γκλίτσες στα χέρια,

πλησίαζαν σιωπηλά, μ' επισημότητα, φιγούρες ερχόμενες από παμπάλαιους χρόνους»:

α) Να εντοπίσεις στο παραπάνω απόσπασμα και να παρουσιάσεις δύο διαφορετικά εκφραστικά μέσα/σχήματα λόγου που χρησιμοποιεί ο συγγραφέας (μονάδες 8).

β) Ποια πρόθεση του συγγραφέα πιστεύεις πως εξυπηρετεί η χρήση τους; (μονάδες 12)

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

α) **ΕΙΚΟΝΑ:** «Ήταν μια μικρή πομπή δεκαπέντε ίσαμε είκοσι βλάχοι, νέοι και γέροντες. Με τα λιοκαμένα πρόσωπα, όλα με μακριές γενειάδες, με τις κάπες τους και τις γκλίτσες στα χέρια, πλησίαζαν σιωπηλά, μ' επισημότητα φιγούρες ερχόμενες από παμπάλαιους χρόνους»

Γ' ΡΗΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΟ: «Ήταν μια μικρή πομπή... πλησίαζαν...»

β) **ΕΙΚΟΝΑ:** Πρόκειται για οπτική εικόνα της πομπής μιας ομάδας βοσκών γηγενών που προχωρούν «σιωπηλά, μ' επισημότητα» για να συναντήσουν τους πρόσφυγες. Ο συγγραφέας επιδιώκει να βοηθήσει τον αναγνώστη να «αισθανθεί» το κλίμα της σκηνής αυτής που θυμίζει χορό αρχαίας τραγωδίας («φιγούρες ερχόμενες από παμπάλαιους χρόνους») και να αναδείξει τη σύνδεση της ζοφερής πραγματικότητας - όπως αυτή αποτυπώνεται μέσα στο έργο του - με το μυθικό παρελθόν του ελληνισμού. Παράλληλα, με τη χρήση της εικόνας αυτής προσφέρει στον αναγνώστη αισθητική απόλαυση.

Γ' ΡΗΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΟ: Χρησιμοποιείται από τον ετεροδιηγητικό, παντογνώστη αφηγητή. Πρόθεση του συγγραφέα είναι η αντικειμενική παρουσίαση της σκηνής που περιγράφεται (η πομπή των βοσκών που βαδίζουν προς τους πρόσφυγες), ενώ ο αφηγητής παρουσιάζεται αποστασιοποιημένος από τα διαδραματιζόμενα γεγονότα.

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Να σχολιάσεις σε 100 – 150 λέξεις τον τρόπο που αντιμετωπίζει ο γέρο βοσκός τους ξένους - πρόσφυγες με άξονα το κοινωνικό πλαίσιο της εποχής στην οποία εκτυλίσσεται η ιστορία (μονάδες 10). Πώς κρίνεις τη συμπεριφορά του, λαμβάνοντας υπόψη το σημερινό κοινωνικό πλαίσιο; (μονάδες 5)

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Στο απόσπασμα, ο γέροντας βοσκός αντιμετωπίζει τους πρόσφυγες με μια ανάμειξη καχυποψίας, ιεροπρέπειας και επιθετικότητας. Μέσα στο κοινωνικό πλαίσιο του Μεσοπολέμου, η άφιξη των προσφύγων στην Ελλάδα δημιούργησε έντονες συγκρούσεις με τους γηγενείς, καθώς η γη ήταν ο μοναδικός πόρος επιβίωσης. Ο βοσκός δεν βλέπει τους πρόσφυγες ως θύματα, αλλά ως εισβολείς («βάρβαρους») που απειλούν τον παραδοσιακό τρόπο ζωής και τα δικαιώματα των πατέρων του. Η φωνή του είναι «τραχιά» και «ανελέητη», εκπροσωπώντας έναν αρχέγονο νόμο που αναγνωρίζει μόνο την κτηνοτροφία ως χρήση της γης, απορρίπτοντας τη γεωργία που προτείνουν οι «ξένοι». Η σύντομη και κοφτή στιχομυθία αναδεικνύει την αδυναμία επικοινωνίας, ενώ οι ερωτήσεις του γέροντα («Ποιος σας την έδωσε;») λειτουργούν ως ανάκριση. Η χρήση επιθέτων όπως «τραχιά», «αυστηρή», (για τη φωνή του βοσκού) υπογραμμίζει την εχθρότητα και το αμετάκλητο της υπερασπιστικής του στάσης προς τη γη του, που θεωρεί ότι κινδυνεύει από τους «βάρβαρους» πρόσφυγες. Έτσι, ανταπαντώντας με επανάληψη της απάντησης των προσφύγων («Σας είπε να 'ρθετε και να την πάρετε;») δηλώνει την έντονη ειρωνεία του απέναντί τους αλλά και αμφισβήτηση της εξουσίας του Κράτους.

Ο βοσκός δεν δρα από καθαρή κακία, αλλά από μια αρχέγονη προσκόλληση στην παράδοση. Όμως, με τα σημερινά δεδομένα, η συμπεριφορά του φαντάζει σκληρή, ξενοφοβική και οπισθοδρομική. Στην εποχή μας προασπίζουμε τα ανθρώπινα

δικαιώματα και την αλληλεγγύη προς τους κατατρεγμένους. Έτσι, η αντιμετώπιση των προσφύγων ως «βαρβάρων» θεωρείται ηθικά απαράδεκτη. Θεωρώ πως η συμπεριφορά του είναι μια προειδοποίηση για το πώς η απελπισία και η προσκόλληση στα «κεκτημένα» μας μπορούν να εκμηδενίσουν την ανθρωπιά, ένα μάθημα επίκαιρο για τις σύγχρονες προσφυγικές κρίσεις.

